

àrea tècnico/professional

BÀSQUET

UN MÈTODE PER L'ENSENYAMENT DE LA TÀCTICA

Xavier Olivera
Professor a l'INEFC (Lleida)

La preparació d'un equip, inclosa dins d'un context més ampli anomenada la preparació tàctica, requereix com qualsevol altra part de la preparació d'un equip, una estructuració i una progressivitat, sempre d'acord amb les lleis biològiques del desenvolupament del nen i que de forma incomprensible s'omet, i dóna pas a autèntics errors tècnics i pedagògics que van en detriment del progrés individual del jugador i en conseqüència del nivell de l'esport en qüestió.

En les categories inferiors, aquest problema té aspectes alarmants, ja que una gran majoria dels equips tenen desenfocada aquesta important qüestió cosa que produeix un desequilibri en la preparació i en la formació dels equips.

No és estrany de veure equips de bàsquet que dediquen el 60% i fins i tot el 70% del temps de treball als entrenaments, l'aprenentatge de sistemes tàctics d'extrema complexitat, amb la doble finalitat de guanyar els partits i augmentar el protagonisme de l'entrenador que d'aquesta manera posa de manifest els seus coneixements tàctics i inverteix per tant l'ordre dels objectius generals prioritaris

que tot entrenador-educador ha de plantejar-se a l'hora de fer-se càrrec d'un equip.

És per tant, de vital importància que s'enfoqui la preparació d'un equip des del punt de vista educatiu; s'han de formar persones i després esportistes sense oblidar que l'entrenador ha de ser abans que res un educador al servei del nen i que l'esport és un medi excel·lent per a educar l'individu, i guanyar és un estímul més, però no pas el primordial.

Partint d'aquestes bases, hem de fonamentar la feina i la preparació d'un equip en les característiques evolutives de les persones que el componen, així com en la progressivitat i l'assimilació de la feina realitzada anteriorment.

Així veiem que en la preparació global d'un equip hi ha d'haver una interacció entre els aspectes físics, tècnics i psicosocials, aquesta relació varia segons l'estadi evolutiu en què es troba l'individu.

L'ensenyament inadequat dels sistemes de joc comporten un tipus de raonament abstracte, en un moment en què el nen encara no està preparat per ubicar-se en un estadi evolutiu anterior; tot això comporta un pèrdua enorme de temps, així com uns tras-

torns d'ordre psíquic que poden acabar en frustracions del tipus esportiu-emocional (repressió de l'espontaneïtat i de la creativitat del jugador, limitació de l'autonomia de joc subjecte en tot moment a uns rígids esquemes, etc...). Aquests esquemes ràpidament serien assimilats si la seva aplicació i el seu ensenyament s'efectués en el moment adequat i basat en un treball previ la funció del qual fos preparar i adequar l'individu al pas següent.

Com a producte d'aquesta mala planificació de l'ensenyament de la tàctica, ens trobem sovint, amb jugadors del més alt nivell esportiu que tenen veritables problemes a l'hora d'integrar-se en un sistema de joc, per manca d'un desenvolupament adequat del pensament tàctic i que els impedeix conèixer amb la profunditat suficient els moviments d'un sistema i les seves respectives variants, i arriben a extrems d'incapacitat assimilativa en els quals alguns jugadors no tan sols no saben els moviments dels seus companys, per poder acoblar els seus

Un exemple: LES DEU PASSADES (Joc número 17)

<i>Situacions proposades</i>	<i>Respostes dels nens</i>	<i>Intervencions nen-mestre</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Pista: 40 x 20 - Dos equips: Grocs i verds - Per a marcar un punt és precis fer 10 passades. 	Els nens es precipiten sobre la pilota i es desplacen en un grup compacte seguint la pilota.	<ul style="list-style-type: none"> "Ens hem d'esperar" "Ens hem de dispersar" "Fer passades llargues"
	Els nens es reparteixen per tota la sala però després de reprendre el joc es tornen a reagrupar.	Els nens es troben que no arriben a jugar ¿Què fem? "S'ha de jugar sense moure's".
Es prohibeix de moure's	Després de perdre's passades, un equip agafa la pilota i fan 10 passades.	<ul style="list-style-type: none"> "Qui té la pilota guanya" "Es podria donar una pilota a cada equip, de la manera que estan jugant" "S'han d'ajuntar els dos equips" "Alguns s'han de moure, els caps dels equips" "Qui té la pilota s'atura, els altres es mouen"
El qui rep la pilota s'atura, els altres es mouen.	"El reagrupament entorn de la pilota continua"	<ul style="list-style-type: none"> "No s'arriben a fer 10 passades" "Hi ha massa empentes" "No s'ha d'agafar la pilota de les mans"
Es prohibeix arrancar la pilota de les mans.	Menys empentes però a la pilota li costa de sortir del paquet. Alguns nens són a l'exterior del grup.	<ul style="list-style-type: none"> "Alguns salten sobre el qui porta la pilota" "Els nens guarden la pilota" "Si hi ha nenes, els nens no les passen a les nenes" El professor-entrenador: Els nens han de passar-la a una nena, les nenes a qui elles vulguin.
	El joc és més clar però no s'arriben a fer les deu passades.	"Cadascú un adversari"
	Els nens es posen de dos en dos, un de verd i un de groc. No hi ha millorament.	"S'ha de passar a qui no té adversari"
Tots a 3 metres de qui porta la pilota, excepte el seu adversari directe.	Després de tres passades aquesta regla ja no es respecta. Estudi de la passada: Quatre cercles amb una pilota cadascú. Treball de passades en posició estàtica i després en moviment.	
Retorn al joc.	Molts nens se separen del grup, però quan la pilota surt del grup, tornen.	<ul style="list-style-type: none"> "Us heu de dispersar" "No us poseu molt lluny" "El terreny és molt gran"

ció i d'aprenentatge en les direccions motrius, cognitiva i relacional de primer ordre.

El joc de competència és l'antecamera introductòria als esports competitiu; cap als 9 anys aproximadament es desenvolupen els jocs de grups organitzats i jocs pre-esportius que anuncien els esports d'equip.

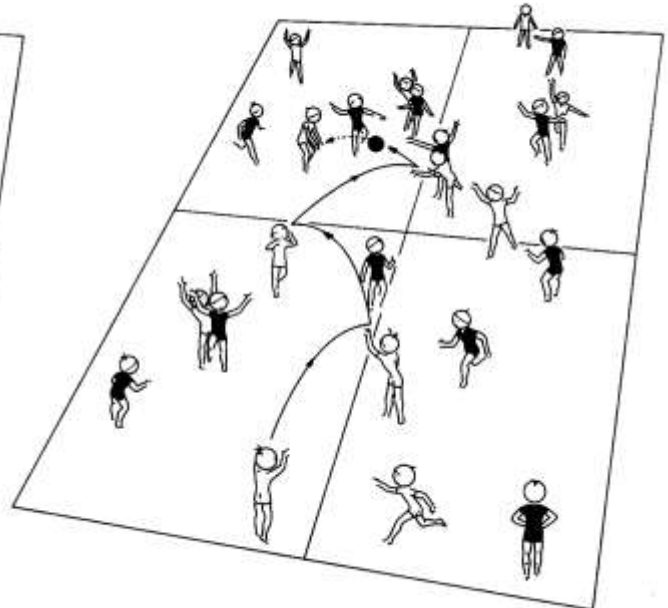
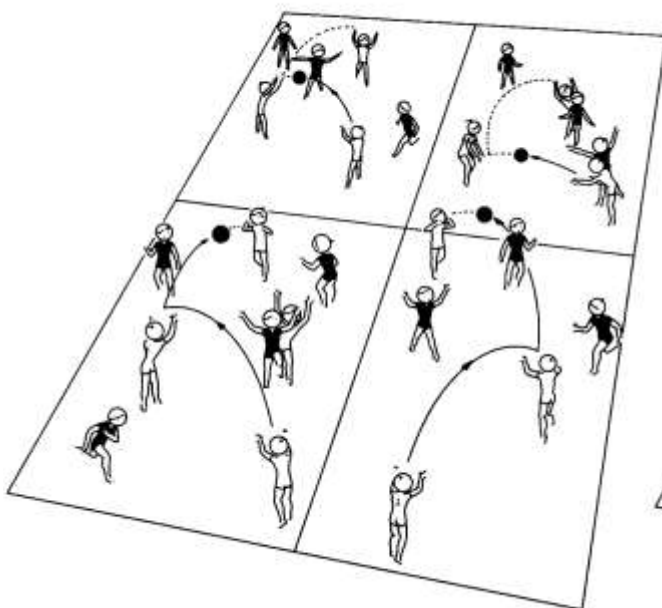
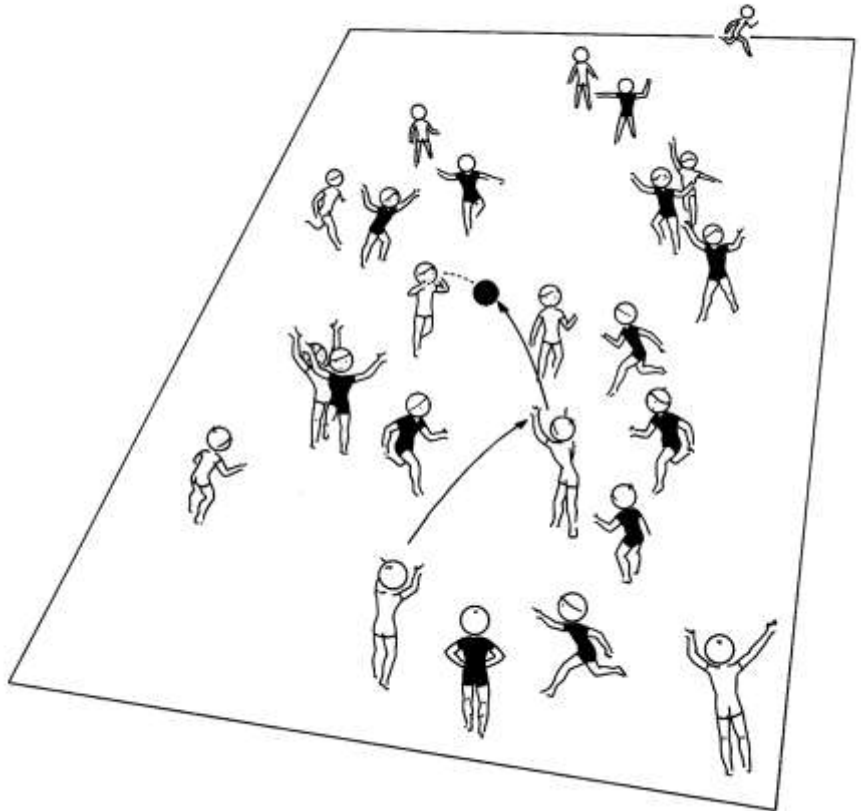
Segons Pierre Parlebas quan parla sobre l'estructura dels jocs, entre els que s'inclouen, els esports d'equip, existeixen jocs que tenen una estructura funcional més complexa que els esports, en la seva vessant tàctica i l'anàlisi d'aquesta estructura està basada en els següents paràmetres: Company, adversari, espai i l'existència o no de la incertesa en cada un d'ells.

En funció de què els esports tenen un espai de joc estandarditzat i fix que presenta una més petita incertesa que no pas aquells jocs que en no tenir espai limitat d'igual manera, presenten una incertesa més gran i per tan una complexitat estructural més gran.

Per tot el que hem exposat, un programa d'actuació per a l'educació tàctica en aquesta primera etapa del desenvolupament evolutiu del nen, utilitzant com a mitjà bàsic, els jocs infantils, hauria de ser de la següent manera:

I r.— *Elecció formativa dels jocs en funció dels objectius.*

S'han d'eleger jocs que tinguin una gran riquesa de components d'acció del joc i que com sabem una errada qualsevol d'aquests components, dona

origen a les errades tàctiques: els components de l'acció del joc són els següents:

- a) L'amplitud visual
 - b) Els càlculs òptic-motors
 - c) El pensament tàctic
 - d) Els coneixements tàctics
 - e) La velocitat de reacció
- 11 Les qualitats físiques de base
g) Les destreses fonamentals
h) La concentració i l'atenció
i) La voluntat i la motivació
j) L'esperit d'equip
2n.— *Progrèssió didàctica dels jocs.*

Tenint en compte els elements fonamentals del joc, hem de considerar que la progrèssió didàctica dels jocs anirà orientada a la recerca d'un programa coherent que es podria estructurar amb els apartats següents:

I.— Jocs de relació nen-nen

11.— Jocs de relació nen-grup

III.— Jocs de relació nen-equip

IV.— Jocs de relació equip-equip

V.— Jocs pre-esportius

3r.— *El desenvolupament dels conceptes mètodes de la formació tàctica en el procés lúdic*

Elaboració d'un programa de jocs que han estat classificats d'acord amb les normes i nivells abans esmentats.

OBSERVACIONS SOBRE LES DEU PASADES

Situacions proposades:

Per resoldre els seus problemes, els nens han buscat sempre una solució dintre d'una modificació de la "situació proposada" i més particularment dintre d'una modificació de les regles.

Hi ha altes possibilitats per a modificar la situació:

1) Modificació del nombre de jugadors i de la dimensió del terreny; dividir la pista en quatre parts; fer 4 grups de 6 o de 8 jugadors per a fer un 3 x 3 o bé un 4 x 4 a cada zona amb una pilota.

A	C
D	B

2) La mateixa disposició que abans amb una sola pilota circulant lliurement d'una zona a l'altra, els jugadors es queden a la seva zona.

Resposta dels nens:

Els nens són atrets per la pilota; per a ells el que és més a prop té més possibilitats de rebre-la.

Les seves respostes al problema han evolucionat poc en el transcurs de la sessió. En acabar la sessió, la meitat de la classe està agrupada entorn de la pilota i l'altra meitat repartida per la pista.

Intervenció nen-professor:

Les intervencions dels nens depenen de tot allò que ells han sentit, viscut dintre del joc o del que ells han pogut observar.

El professor s'ha mantingut de la manera més neutra possible, però les seves preguntes han orientat la discussió i han fet evolucionar el joc.

El temps de discussió de les coses més adequades a vegades fou una mica llarg.

APLICACIÓ DELS ELEMENTS TÈCNIC-TÀCTICS EN ELS DIFERENTS ESTADIS DE FORMACIÓ

Si fem una anàlisi de tot el d'abans, arribem a la conclusió de què en la *Primera etapa* (de 6 a 9 anys) és de vital importància per al futur esportiu del nen el treball sistemàtic i programat de les E.F. Base i dels Jocs. A l'acabament d'aquesta etapa, començarem a desenvolupar l'estadi 1 de les fases metodològiques de formació tècnica-tàctica i que correspon gairebé en exclusiva a l'aprenentatge dels elements tècnics específics de cada es-

Port

La Segona etapa (de 10 a 13 anys) correspon per dret propi a la fase d'aprenentatge i desenvolupament esportiu, el **nen** que ha arribat a un grau de maduresa mental força alt, és apte per a realitzar un treball tàctic-tècnic força més específic i per consegüent treballem en aquesta fase amb els estudis de formació tècnica-tàctica 11 i 111 (Que es correspon al desenvolupament exhaustiu dels elements tècnics individuals i la tàctica individual (1 x 1).

En la Tercera etapa (de 14 a 16 anys) i amb l'auge de la crisi puberal. el jove presenta problemes de coordinació i es produeix una regressió a certs aspectes de l'activitat motora, en contra en l'aspecte intel·lectual, la seva progrèssió és constant, arriba a un gran nivell que li serveix per a interessar-se i per resoldre els problemes cada vegada més complexos de les situacions tàctiques del joc; el jove s'interessa més per aquest aspecte que en qualsevol altre estadi de la seva vida esportiva; és per tant en aquest moment, l'ideal per a incloure les fases més evolucionades del concepte tàctic i de passada continuar l'impuls creixent que es va iniciar en l'estadi anterior. En aquesta etapa proposem l'estadi IV de la formació tècnica-tàctica (tàctica de grup 2 x 2, 3 x 3, 4 x 4) i a la fi d'aquest període i segons l'evolució observada podrem incloure el V estadi (tàctica equip 5 x 5).

La Quarta etapa (de 17 a 18 anys) correspon al període de la post-

Hermann Blume

Manual de EQUITACION

NAVEGACION A
VELA

Navegación a Vela es un curso básico práctico y completo de técnica de navegación. Profusamente ilustrado con fotografías, diagramas y cientos de dibujos, nos enseña paso a paso a convertirnos en consumados navegantes, tanto en botes como en cruceros.

Manual de
ESQUI

Este manual es una guía práctica y completa sobre el arte de esquiar. Esta ilustrado con fotografías, diagramas y dibujos detallados sobre los movimientos actuales, explica cómo desarrollar una técnica relajada, sin pérdida de energía, que pueda adaptarse a cualquier situación.

Manual de
TENIS

El *Manual de tenis* es un completo curso de entrenamiento que abarca todos y cada uno de los aspectos del juego. Ilustrado con cientos de fotografías y dibujos paso a paso, permitirá a quien lo estudie llegar a dominar todos los golpes y los aspectos estratégicos y tácticos del tenis.

C/. Rosario, 17, 28005-Madrid, Aptdo. 5097. Tel. (91) 265 92 00
C/. Roger de Flor, 3. 08018-Barcelona. Tel. 309 76 00

Editor de proyecto Susan Berry
Editores artísticos Polly Dawes
Bob Gordon
Editoras Miren Lopategui
Ann Kramer
Diseñador Gillian Della Casa
Asesor técnico Jenny MacArthur

pubertat i el jove ja ha recuperat el seu estat emocional, és una fase de més equilibri i coincideix amb els últims anys de formació, és en aquesta etapa on s'ha de fixar plenament l'estadi V de la formació tècnica-tàctica. El jove amb una bona base tàctica anterior ha arribat a una nova situació més estable i gairebé definitiva i en l'aspecte esportiu ha de preparar-se per a fer el gran salt als equips sèniors, on l'última motivació és guanyar. Es en aquesta etapa, on s'han de desenvolupar en la seva màxima complexitat, les accions tàctiques d'equip (Sistemes

de joc basats en els esquemes tàctics i a la vegada aquests es basen en les combinacions tàctiques, tàctica individual, etc.).

Per a la Cinquena i última etapa (de 19 anys en endavant) que hauria de correspondre a la categoria sènior, ja s'han culminat els processos de formació de les diverses facetes que componen els nostres esports i l'adult esportista té una doble opció: L'esport d'alta competició (Elite) en el qual ha arribat l'hora de buscar el més alt rendiment del conjunt de les qualitats individuals i col·lectives per a obtenir

el frenat objectiu. Per altra banda, hi hauria la possibilitat de continuar realitzant esport, però ja sols en pla de manteniment i sense grans exigències físiques, tècniques-tàctiques i psicològiques. En les dues opcions, plantejo com a últim pas dintre de la considerada evolució, l'execució del JOC LLIURE, basat de la manera que, en uns coneixements tècnics-tàctics molt pregons i que han estat desenvolupats en les etapes anteriors. El jove amb un pensament tàctic alt com correspon a la seva formació, podria desenvolupar en aquesta fase, el seu nivell més alt.

Bibliografia

- BONAVENTURE**, Georges *Baloncesto (Ensayo de metodología para principiantes)* I.N.E.F. (Madrid, 1975)
- BAYER**, Claude *L'enseignement des jeux sportifs collectifs* Edit. Vigot (Paris, 1979)
- BOSC**, Gerard *Basket jett ei sport simple* Edit. Vigot (Paris, 1977)
- L'entraîner de Basket-Ball* Edit. Vigot (Paris, 1978)
- DAIUTO**, Moacyr *Basquetbol. Metodología de la enseñanza* Edit. Stadium (Buenos Aires, 1974)
- DIVERSOS**, *Les activités physiques de l'enfant de 2 a 10 ans*, INSEP, París
- HERR**, Lucien *Le Basket-Ball* Edit. Bornemann (Paris, 1976)
- MAHLO**, Friedrich *L'acte tactique en jeu* Edit. Vigot (Paris, 1974)
- ZAPATA**, Oscar **AQUINO**, Francisco *Psicopedagogia de la motricidad* Edit. Trillas (Mexico, 1979)
- PEREZ-VELASCO-AGUADO DE PRADA** *Fundamentos sociales, psicológicos y pedagógico en el ciclo preparatorio* Edit. Narcea (Madrid, 1980)
- TANNER. J.M.** *Educación y desarrollo físico* Edit. Siglo XXI (México 1965)
- AMICALE ENSEP**, *Sport co n" 3 Hyper Special* (Paris) Février-1977
- CAGICAL, J.M.** *La psicología evolutiva como condicionante en la PROGRAMACIÓN DE E.F.* Apuntes no editados (INEF-Madrid)
- TORO**, José *El juego como instrumento de aprendizaje*
II Congreso Internacional del Juego (Barcelona. 1977)

Nota bibliográfica:

En este trabajo también han vertido conceptos extraídos de revistas especializadas en E.F. y Deporte siguientes: E.P.S., Jeunesse et Sport, Stadium, Ludens, basketball News.
